

շատ անգամ կրկնապատիկ ծախք կ'ընեն։ Բայց աղէկ դիտէ, Պէրդրան, որ դարմանն՝ ինչպէս ըսի, միշտ չարին մեր ձաւոր է։ Քաղաքի մէջ ապրելու դժուարութեան վախճանն այն կ'ըլլայ՝ որ երիտասարդը կը դադրին հոն թափելէն։ Նոյն իսկ թերեւ անխոհմտաբար գեղերէն զնայողներուն մէկ մասին դառնալուն պատճառ կ'ըլլայ։

— Բայց այս օգտակար վախճանը կերպ կերպ նեղութեամբ ձեռք կը բերուի։

— Հաւանական է, Պէրդրան. բայց ամեն բանի համար ասանկ է՝ երբ մարդիկ խելացի խորհուրդներու մօտիկ ընել չեն ուզեր, անխոհմտութեան հետեանք ները պէտք է կրել. սակայն պէտք է վստահ ըլլալ որ այս չարեաց կերպ մը հատուցումն ալ կայ։ Արդ ինչպէս ճարտար արուեստի մը մէջ գործաւորաց շատուորութիւնը թոշակացնուպելուն պատճառ կ'ըլլայ, նոյնպէս ալ գեղերու մէջ աշխատաւորաց քիչութիւնը հարկաւորապէս գներուն բարձրանալուն պատճառ կ'ըլլայ. այսպիսի պարագայի մէջ երկու բան կրնայ աւելի բռնել գործաւորները գեղերու մէջ և կամ հոն դարձնել. քաղաքներու մէջ աւուրչէքներու վար իյնալը և գեղերու մէջ բարձրանալը։

— Այս պարագայիս մէջ, Պ. Տիւրբէ, կալուածատեարց համար կ'ըլլայ կորուստը. պէտք կ'ըլլայ որ մենք աւելի սուղ աւուրչէք տանք։

-- Յայտնի է, Պէրդրան։

— Ան ատեն ինչպէս կրնանք մեր ծախքերը գոցել։

— Ամենեին մի վախնար, Պէրդրան. մշակութեան ոճը կը լաւցընես, վաճառքներդ աւելի սուղ կը ծախես. վասն զի ամեն բանի գինը բերքերու ծախքին հետ միշտ հաւասարակշիռ ըլլալ կը նայի, ինչպէս քիչ ատենէն պիտի տեսնենք։ Եւ իրաւցնէ. բերք կամ վաճառք ունեցող չիկայ որ կորուստով ծախէ, բայց եթէ ձախորդութեան ժամանակ, կարգէ դուրս պարագաներու մէջ. ան ալ քիչ մը ատեն. ապա թէ ոչ վաճառք

կամ բերք առաջ բերելէն ետ կը կենար։ Պէտք չէ զարհուրիլ ուրեմն գեղերու գործաւորաց թոշակներուն յանկարծ բարձրանալուն։

Նոյն իսկ հաւանական է որ բարձրանան, ահաւասիկ կանխաւ կը ծանուցանեմ ձեզի. վասն զի կը տեսնենք որ քաղաքակալութիւնն հետզհետէ աւելի հաւասարապէս իւր բարիքները կը սփռէ և ամենայն տեղ մի և նոյն բարձրութեան կը վերածէ։ Այս ալ կ'աւելցնեմ որ հարկը կը ստիպէ զգեղերը փութով բարեկարգութիւններ ընելու քան ինչ որ ինչուան հիմա է առ հասարակ, և քիչ մ'աւելի քաղաքաց տուած օրինակին հետեւելու, ուր մեծ փոյթ և գործունէութիւն կայ յառաջագիմութեան։ Պէտք է անտարակոյս մտայ մեծ ճիգն թափել՝ բայց վախճանը բարեկեցութեան աւելնալն է։ Ո՛վ կրնայ գանգատիլ այս բանիս վրայ. անոնք միայն որք չեն դիտեր թէ աղէկութիւնը քիչ քիչ և նեղութեամբ կը գնուի, և անոնք որ սրտի արիութիւն չունին։ Բայց դու ասոնց դասէն չես, Պէրդրան։

— Ոչ, Պ. Տիւրբէ. և այս նկատմամբ շատ կ'ուրախանամ։

— Եւ մենք ամենքս ալ քեզի հետ, ըսին շատը մէկէն։

— Ուրեմն աւելի ևս ուրախացէք. վասն զի այս բանս 'ի հարկէ պիտի ըլլայ, ես խօսք կու տամ։

— Աստուած տայ, պատասխանեցին ամենայն ունկնդիրք։

ՌԱԲԷ

կը շարունակուի։

Լ ՈՒԿԱՆ Ո Յ

Հուկանոյ՝ իտալական Զուիցերիոյ քաղաքաց մէկն է, համանուն լճին հիւսիսային եզերաց վրայ, զուարճալի դրից վրայ շինուած. և թէպէտ պղտիկ է, ու 450 տուն ունի, բայց նոյն կողմանց գլխաւոր քաղաքն է. փողոցները լայն են, ու քանի մը հրապարակներ և գե.

դեղեցիկ շէնքեր ունի, Թէատրոնը որ 1805ին շինուած է, բաւական ընդարձակ է. դիտողութեան արժանի է նաև Գոմոյի եպիսկոպոսին այն հին տունը, որուն պատերուն վրայ կը տեսնուի 1346էն մնացած գրութիւն մը: Հին հիւանդանոց մ'ունի. և մէկ որբանոց մը: Իրեն վաճառականութեան հանած նիւթերն են ծխախոտ և ասուէզործ բաներ. բայց իր վաճառականութիւնը զլիսաւորապէս կողդարտոյ լերան անցից առթիւ է: — Լուկանոյի վրայ եղած յիշատակութիւնը իննեորդ դարէն անդին չեն անցնիր: Լուկանոցիք իրենք զիրենք կուշրի ըսուած ժողովրդը ենէ յառաջ եկած կը համարին, բայց ասիկա շատ տարակուսական է գիտնոց առջին: Միջին դարու մէջ Լուկանոն Միլանցոց ձեռքն անցնելով, նոյն դքսութեան մասն եղաւ. բայց 1515ին, Մաքսիմիլիանոս Սֆորցա, իր երկրին այս մասը Զուիցերիոյ տասուերկու դաշնակից նահանգաց շնորհելով, Զուիցերիոյ մասն եղաւ: Հոս ծնած են Լուդովիկոս Անտոն Դաւիթ, և Լուինի նըկարիչը:

ՀԱՅԻ ՊԱՏԱՌԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՐԴ

ՆԱՄԱԿ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

(Տես երես 207:)

Մննդեաւ ճառայոյ ուտելիք:

Ահա սիրելի դու, շատ ատենէ 'ի վեր է յորմէ հետէ այն կրակին չորս դին կը քալենք, որ լռելեայն 'ի մեզ կը վառի, և կամաց կամաց կը սպառէ բոլոր այն բաներն որ պզտի աղջկունք այնչափ, ախորժով կը ծամեն, առանց մտքերնէն անցընելու թէ իրեն համար է որ

կ'աշխատին: Սակայն եթէ կ'ուզեմ մեր հացի պատառին պատմութիւնը աւարտել, հարկ է որ վերջի գլուխն ալ պատմելու ձեռք զարնեմ:

Ինչպէս կրնաս երևակայել, մեր կերածն բոլորը չայրիր, ապա թէ ոչ ինչ կը մնար արեան՝ մարմինը սնուցանելու և բոլոր այն կորուստներուն տեղը լեցընելու համար որ հետզհետէ մեր գործարանաց մէջ կ'ըլլուն: Ուրեմն մեր սնունդքն երկու մէկմէկէ բոլորովին որիշ դասեր կը բաժնուին. մէկ դասուն նիւթերը այրելու որոշեալ են, որով և կիզման ուտելիք կ'ըսուին. միւս դասուն նիւթերը մարմինը սնուցանելու որոշեալ են, որով և սնունդաւոր ուտելիք կը կոչուին: Այս ետքիներուն վրայ կը մնայ ինծի խօսելու, և տեսնես պիտի որ ասոնց պատմութիւնն ալ իր օգուտն ունի:

Գիտունք, անտարակուսելի կերպով այս երկու տեսակ ուտելեաց գոյութիւնը ճանչցած ըլլալով, կրնայ պատշաճ կրենալ առջի բերան, թէ հարկ էր որ խոհակերաց ալ զգացընէին այդ բանը. և թէ այդ կարևոր գիտէն ետքը, ճիշտ սեղանի մը վրայ կերակուրները ըստ այնմ հարկ էր բաժնել, մէկ կողմը կիզման ուտելիքները շարելով, միւս կողմը սննդատու ուտելիքները: Բաւական չէ կոշնականաց խնջոյք ընել. հարկ է նաև բոլոր կարևորներն տալ անոնց որպէս զի ներքին ծառայութիւնը պատշաճապէս կատարուի. և եթէ ոմանց միայն կիզանուտ բան տրուի, մինչդեռ այլք ամեն այրելու բանէ զուրկ են, ինչպէս կրնան յաջողիլ: Սակայն այդ բանը ոչ ոք մտքէն կ'անցունէ, խոհակերներէն սկսեալ, որոնք հրոյ նկատմամբ, իրենց վառարանաց կրակին զբաղանքը բաւական կը սեպեն. և երբ մարդիկ իրենց ուտելը կը լմնցընեն, սովորաբար դոհ կ'ելլեն կ'երթան, այնպէս աղէկ պաշարն ամբարած, ինչպէս թէ տանտիկինը, ձեռքը գրիչն առած՝ իր մանր հաշիւներն ընելով, կիզման և սննդատուութեան հաշիւը զրած ըլլար: Ուսկից կախումն ունի ատ բանը: